

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 4, Article Number: 4A0045

NATURE SCIENCES

Received: April 2011

Accepted: October 2011

Series : 4A

ISSN : 1308-7282

© 2010 www.newwsa.com

Ersin Kaya Sandal

Nadire Karademir

Kahramanmaraş Sutcu Imam University

esandal@ksu.edu.tr

Kahramanmaraş -Turkey

KAHRAMANMARAŞ'TA REKREASYON ALANLARININ KULLANIMININ SOSYO-EKONOMİK FAKTÖRLERLE İLİŞKİSİ

ÖZET

Akdeniz Bölgesinin Adana Bölümünde yer alan Kahramanmaraş şehri, özellikle 1980'li yıllardan sonra mekansal, sosyo-ekonomik ve nüfus açısından büyük bir gelişme göstermiştir. Şehirde rekreasyon alanlarına, aktivitelerine olan ihtiyaç artmıştır. Bu araştırmada şehir halkının sosyo-ekonomik özellikleri ile şehir içinde rekreasyon faaliyetleri için önemli olan alanlar (aktif yeşil alanlar, sosyo-kültürel merkezler, büyük spor tesisleri) incelenerek halkın bu alanlarla ilgili düşüncesi analitik bir yaklaşımla ortaya konulmuştur. Bu amaçla rekreasyon faaliyetleri üzerinde etkili olduğu düşünülen faktörler hakkındaki bilgiler anket yoluyla toplanmıştır. Toplanan veriler Ki-kare istatistik yöntemiyle test edilmiştir. Halkın rekreasyonla ilgili düşüncelerini yansıtan istatistiksel sonuçlara göre rekreasyonla sosyo-ekonomik birçok faktör arasında anlamlı ilişkiler bulunduğu ve şehrin rekreasyonel alanlar açısından yetersiz olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, Kahramanmaraş, Rekreasyon, Aktif Yeşil Alan, Şehir

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE USE OF RECREATIONAL AREAS AND SOCIO-ECONOMIC FACTORS IN KAHRAMANMARAŞ

ABSTRACT

Kahramanmaraş is located in the Adana subregion of the Mediterranean region. Kahramanmaraş city especially after the 1980s has shown a great development in terms of socio-economic, demographic and the spatial aspects. The recreation area and activity needs of the city residents have increased today. In this study, socio-economic characteristics of the city residents and the areas that are important for recreation activities in the city (active green areas, socio-cultural centers and major sports facilities) were investigated. And also, the relationship between the people and recreation and recreational activities was examined by analytical approach. To achieve this aim, the data about the factors which was thought to have an impact on recreational activities was collected by questionnaire. And the data tested by chi-square statistical technique. According to the statistical results which reflect the opinions of the people about recreation, it was seen that there were meaningful relationships between recreation and many socio-economic factors. It was observed that the recreational areas were inadequate in the city.

Keywords: Geography, Kahramanmaraş, Recreation, Active Green Area, Urban

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Şehirlerin hızlı bir şekilde sanayileşmesi, nüfusunun ve konut yoğunluğunun gittikçe artması ve gelişmişlikle paralel olarak ortaya çıkan estetik olmayan düzensiz ve plansız yapılaşma ile yetersiz kentsel altyapı şehirdeki insanlar üzerinde farklı sosyal ve psikolojik sorunların doğmasına neden olmaktadır. İnsanlar bu sorunlardan bir ölçüde de olsa uzaklaşmak ve tekrar kendilerini yenileyebilmek için doğal ortamlara ve bu alanlardaki rekreasyon faaliyetlerine ihtiyaç duymaktadırlar. İnsanların bu ihtiyaçlarına cevap verebilecek şehir içerisindeki doğal ortamlar ise artan nüfus ve yapılaşma nedeniyle tamamen veya büyük ölçüde ortadan kalkmaktadır. Halbuki yukarıda da ifade edildiği gibi şehir halkının sosyal, psikolojik ve hatta fiziksel açıdan rahatlaması ve kendisini yenileyebilmesi için rekreasyon faaliyetleri için önemli olan doğal veya sonradan oluşturulmuş yeşil alanlara ihtiyaç bulunmaktadır. Yeşil alanlar, mevcut açık alanların bitkisel elemanlar (odunsu ve otsu bitkiler) ile kaplı veya kombine edilmiş yüzey alanlar olarak tanımlanmaktadır (Gül ve Küçük, 2001). Halk tarafından kullanılmayan ve kamuca denetlenmeyen; rekreasyonel kullanımda olsun yada olmasın kalıcı tüm yeşil alanlar; park ve bahçeler, oyun ve spor alanları, işlevsel, estetik, doğal yeşil alanlar/korular, yeşil koridorlar, çeşitli nedenlerle koruma altındaki alanlar, toplumca yararlanılan özel yeşil alanlar bu gruba girmektedir. Yeşil alanları içerisinde ise parklar, piknik yerleri, her türlü spor ve oyun alanlar, hayvanat ve botanik bahçeleri ile toplumun yararlandığı özel yeşil alanlar aktif yeşil alan içinde değerlendirilmektedir (Aydemir, 2004). 3194 sayılı imar Kanunu'nun 23804 Sayılı Yönetmeliğinde de yeşil alan, "Toplumun yararlanması için ayrılan oyun bahçesi, çocuk bahçeleri, dinlenme, gezinti, piknik, eğlence ve kıyı alanlarının toplamıdır. Fuar, botanik ve hayvanat bahçeleri ve bölgesel parklar" şeklinde tanımlanmakta, aktif yeşil alan kavramı ise "kent ve mahalle parkı, çocuk bahçesi ve oyun alanlarının toplamıdır" şeklinde açıklanmaktadır. Aynı yönetmelik maddesinde, belediye olan yerlerde nüfus ne olursa olsun kişi başına aktif yeşil alan miktarı (park, çocuk bahçesi ve oyun alanlarının toplamı) 10 m² olarak ifade edilmektedir (URL, 2005). Açık yeşil alanlar, kapladığı alan kadar sahip olduğu donanımlar, işlevsellik ve estetik özellikleri de önemli unsurlardır. (Gül ve Küçük, 2001). Bu özellikler yeşil alanların rekreasyonel faaliyetler için taşıdığı altyapı kapasitesini de ortaya koymaktadır. Bu bağlamda Rekreasyon; farklı lokasyonlarda farklı doyumlar sağlayan, katılımcılarının her birinin farklı kaynakların kullanımına talep gösterdiği (Özgüç, 1998:3) karmaşık bir olgu olup, insanın iş ortamından uzakta arta kalan boş zamanlarında beden ve ruhunu dinlendirmek ve yenilenmek ihtiyacından kaynaklanan, isteğe bağlı fiziksel, psikolojik, sosyal ve entellektüel faaliyetler şeklinde tanımlanabilir (Altunkasa ve diğ.1995; Gülez, 1990; Tezcan, 1994; Karaküçük, 2001; Broadhurst 2001; Hazar, 2003; Gökdeniz 2003; Sağcan, 1986).

Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere rekreasyon insanların işten artan boş zamanlarında isteğe bağlı olarak gerçekleştirdikleri çok çeşitli etkinlikleri içeren kapsam alanı oldukça geniş olan bir kavramdır. Rekreasyon faaliyetleri hem çeşit hem de katılanların sayısı açısından geçmişten günümüze ekonomik ve toplumsal yapıdaki değişime bağlı olarak sürekli bir gelişme göstermiştir. Günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkede rekreasyon faaliyetleri sağlıklı bir toplum ve birey için hayat kalitesini koruma ve geliştirme adına vazgeçilmez birer unsur haline gelmiş olan ve gelişmişlik derecesini gösteren unsurlardan birini oluşturmaktadır. Bugünün şehirlerinde artan nüfus, konut ve trafikteki yoğunluk ile sanayileşmenin insanların fiziksel ve psikolojik yapıları üzerinde

neden olduğu yıpratıcı etkiler rekreasyon faaliyetlerini şehir insanı için bir zorunluluk haline getirmiştir. Bundan dolayı insanlar rekreasyon faaliyetlerini bir ihtiyaç olarak hissetmekte, insanların ekonomik ve kültürel düzeyindeki gelişmeler de rekreasyonla ilgili faaliyetlere olan talebin artmasına neden olmaktadır.

Bu nedenle gelişmiş ülkelerin şehir planlarında rekreasyon faaliyetleri için önemli bir potansiyel ve işleve sahip olan aktif yeşil alanlar ile spor ve kültürel tesislere ve bunların taşıyacağı fonksiyonel özelliklere geniş yer verilmektedir. Gelişmiş ülke şehirlerinin çoğunda rekreasyon alanlarının planlamada öngörülen kullanım amacına uygun olarak yeterli sayıda inşa edildiği görülmektedir. Oysa gelişmekte olan birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de birçok şehirde yeterli aktif yeşil alan ile rekreasyon amaçlı sosyo-kültürel tesislere yeterince yer verilmemektedir. Bu araştırmada bütün bunlarla ilintili olarak Kahramanmaraş’ın aktif yeşil alan yeterliliği ulusal ve uluslararası ölçütler bazında sorgulanmakta, şehir halkının rekreasyonla ilişkisi ve rekreasyon alanlarına (aktif yeşil alanlar ile spor ve kültürel tesislere) bakışı ortaya konmaktadır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Rekreasyon insanların boş zamanlarında fiziksel ve ruhsal açıdan dinlenmelerini ve yenilenmelerini sağlayan etkinliklerin bütünü olarak tanımlanabilir. Birçok rekreasyonel aktivite (müzik, spor, yeme-içme, kitap okuma, görsel ve sanatsal etkinlikler vb.) bu başlık altında toplanmaktadır. Rekreasyon genel olarak boş zamanı değerlendirme düşüncesiyle beraber fiziksel ve ruhsal açıdan rahatlama ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Rekreasyon faaliyetlerine ihtiyaç duyulması modern dünyada sanayileşme ve şehirleşmenin ortaya çıkardığı sonuçlardan birisidir. Şehirlerde artan nüfusa paralel olarak sanayi tesisleri ve konut alanlarında görülen yoğunluk ve genelde düzensiz yapılaşma, birçok kentsel altyapı sorunu yanında insanların fiziksel ve ruhsal yapıları üzerinde de olumsuz etkiler bırakmaktadır. Bu durum, insanları şehir içinde veya çevresinde içinde buldukları bu olumsuz durumdan sıyrılacakları mekanlara itmektir. Bu mekanlar ise genelde rekreasyon alanlarıdır. Modern dünyada sanayileşme ve şehirleşmenin bir sonucu olarak algılanan ve birçok şehirde ortaya çıkan rekreasyonel ihtiyaçlar Kahramanmaraş şehri için de geçerlidir. Bu araştırmada Kahramanmaraş şehri bazında rekreasyon alanlarının genel durumu incelenmekte ve halkın rekreasyonla ilişkisi ve rekreasyona bakışı Kahramanmaraş şehri temelinde değerlendirilmektedir. Bu çalışma genelde rekreasyonla ilgili bir çok çalışmaya referans olacağı gibi özelde de Kahramanmaraş’ta rekreasyonla ilgili olarak halkın algısı ve beklentileri bazında özellikle yerel yöneticilerin neler yapması gerektiği konusunda önemli bir katkı sağlayacaktır.

3. MATERYAL VE METOD (MATERIAL AND METHOD)

Kahramanmaraş şehrini kapsayan ve şehir halkının rekreasyonla ilgili düşüncelerini ve rekreasyon aktiviteleri ile ilişkisini ortaya koyan bu çalışmada, öncelikle şehrin kentsel gelişimi ve şehir içindeki önemli rekreasyon alanlarının genel dağılımı hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca birçok rekreasyon faaliyeti için önemli bir potansiyele ve aktiviteye sahip olan aktif yeşil alanların ulusal ve uluslararası ölçütlerde durumu değerlendirilmiştir. Daha sonra ise Kahramanmaraş’ta halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımı ve şehir içindeki rekreasyon alanlarına bakış açısını belirlemek için anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Bilindiği üzere insan kaynaklı birçok problemin nedeni ve bunun çözümü konusunda problemden etkilenen

insanların düşüncesine başvurmak önemlidir. Böyle bir yaklaşım problemi netleştireceği gibi çözüm yolları konusunda da yol gösterici olabilir. Bu nedenle özellikle beşeri coğrafya çalışmalarında yaygın olarak kullanılan anket metodunun bu çalışmada da kullanılması uygun görülmüştür (Sandal, 2009).

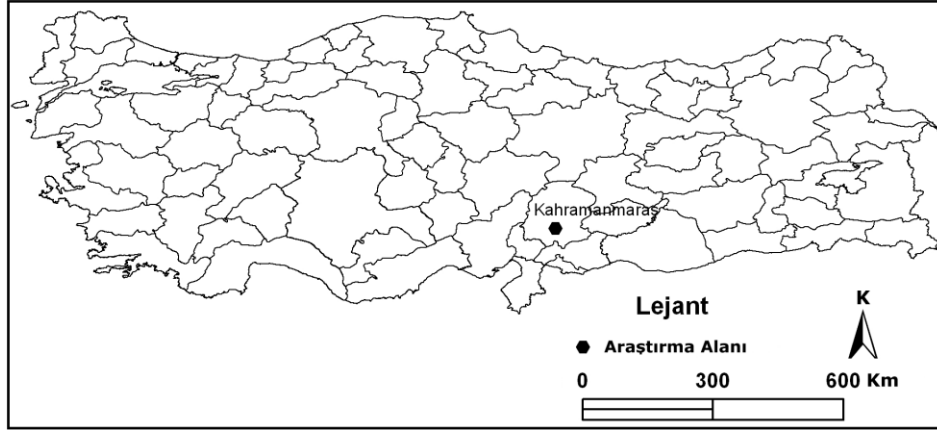
Bu amaçla şehrin belirli noktalarında 18 yaş ve üzerinde rassal örnekleme yoluyla seçilmiş 500 bireye, halkın rekreasyon faaliyetleriyle ilişkisini ve şehir çevresindeki rekreasyon alanlarına bakış açısını ortaya koyduğu düşünülen 22 soru anket yöntemiyle sorulmuştur. Rekreasyonu kavrama ve sorulan sorulara daha bilinçli cevap verileceği öngörüsü ile 18 yaş denekler için alt yaş sınırı olarak alınmıştır. Buna karşın 30 yaş sınırı ise genel olarak öğrenciliğin bittiği, iş hayatına atılma ve yeni bir aile kurma dönemi olarak düşünülmüştür. Anket soruları, deneklerin sosyal ve ekonomik niteliklerini, rekreasyonla ilgili düşünce ve davranışlarını yansıtacak şekilde hazırlanmıştır. Anket uygulaması 2010 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu uygulama sonucunda 3 anket formunda verilen cevapların eksik olması nedeniyle değerlendirmeler 497 denek üzerinden yapılmıştır. Öncelikle deneklerin sosyo-ekonomik özelliklerini (deneğin yaş, eğitim, meslek, aylık ortalama gelir, vb.) ve rekreasyonla ilgili düşüncelerini yansıtan veriler sınıflandırılmış ve yüzdelik orana dönüştürülmüştür. Böylece istatistiksel olarak değerlendirmeye hazır bir veri seti oluşturulmuştur. Anket sonucu elde edilen veriler kullanılarak insanların ekonomik gelir düzeyi ve yaşı ile rekreasyonla ilişkileri ve rekreasyon hakkındaki düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı, diğer bir ifade ile değişkenlerin birbirinden bağımsız olup olmadıkları Ki-Kare (x^2) istatistik metodu ile test edilmiştir. Bilindiği üzere Ki-Kare (x^2) istatistik metodu parametrik olmayan istatistikler için uygun bir metottur (Büyükoztürk, 2002: 139; Kalaycı, 2005: 85-86). Bunun için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) programından yararlanılmıştır.

Araştırmada kullanılan Ki-Kare (x^2) testinde deneklerin yaş ve gelir özellikleri ile rekreasyonla ilişkileri, 0.05 anlamlılık düzeyinde ve 0.95 güven aralığında test edilmiştir. Ayrıca ArcGIS 9.3 yazılımı kullanılarak Kahramanmaraş'ta rekreasyon alanlarının dağılımını gösteren bir harita üretilmiştir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMALAR (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

4.1. Kahramanmaraş'ın Kentsel Özellikleri (Urban Properties of Kahramanmaraş)

Kahramanmaraş şehri, Akdeniz Bölgesi'nin Adana bölümünde, Ahır Dağı'nın güney yamacında ortalama 650 m yükseltide, Maraş ovasına hakim bir alanda yer almaktadır (Şekil 1). Güneyinde Maraş ovası uzanırken, kuzeyinde Ahır Dağı 1816 m'ye kadar yükselir. Kuruluş tarihi binlerce yıl öncesine dayanan ve bulunduğu alanda birkaç kez yer değiştiren ve Çukurova'yı Doğu Anadolu'ya bağlayan demiryolu hattının kuzeyinde ve Güneydoğu Anadolu'yu İç Anadolu'ya bağlayan karayolu üzerinde yer alan şehir, bugün sosyo-ekonomik açıdan çevresindeki daha küçük yerleşmelere göre bir merkez konumundadır.

Şekil 1. Kahramanmaraş'ın Lokasyon Haritası
(Figure 1. Location Map of Kahramanmaraş)

Kahramanmaraş şehri yakın zamanlarda nüfus miktarı, nüfusun sosyal ve ekonomik özellikleri bakımından önemli bir değişim göstermiştir. 1927 yılında 25.982 olan kent nüfusu özellikle sanayi alanındaki küçük yatırımlar ve hizmet sektöründeki gelişme nedeniyle 1960'da 54.447'e ulaşmıştır. 1965 yılında ilk pamuklu dokuma fabrikasının faaliyete geçmesi ve 1968 yılında ilin kalkınmada öncelikli yöre kapsamına alınmasının da etkisi ile şehir nüfusu 1970'de 110.761'e yükselmiştir (Öztürk ve Ozan, 2005:1391; Gürbüz, 2001:194-198). 1984 sonrasında ise şehrin sosyo-ekonomik ve nüfus açısından gelişimi hızlanmıştır. Bugün şehir ve çevresindeki fabrika sayısı 427'ye, sanayide çalışan işgücü sayısı 28535'e ulaşmış ve şehir nüfusu da 412.252'ye ulaşmıştır (KMTSO,2011; Tablo 1).

Tablo 1. Kahramanmaraş'ın nüfus gelişimi
(Table 1. Kahramanmaraş population growth)

Yıllar	Nüfus
1927	25982
1950	34641
1960	54447
1970	110761
1980	178557
1990	228129
2000	326198
2010	412252

Kaynak: TÜİK (DİE)

Bu nüfus artışındaki gelişim, şehrin mekânsal gelişimine de yansımıştır. 1950 yılında şehir 253.5 hektar alan kaplamakta iken, bu alan 1985 yılında 1054 hektara, 1989 yılında 1582 hektara, 2000 yılında 2873 hektara, 2006 yılında 4857 hektara ulaşmıştır. Günümüzde ise; Karacasu bölgesinin de katılımıyla şehir 8160 hektarlık bir alanı kapsayan mevcut imarlı alanın (Doğun ve İlter, 2007; 23) da fiilen bir miktar dışına taşmıştır (Tablo 2). Bu gelişim sürecinde şehrin genişlemesi Ahır Dağının bulunduğu kuzey yönü dışında güney yönünde Adana ve Gaziantep yolları çevresine, doğu yönünde ise Doğukent istikametine doğru olmuştur. Ancak şehir ağırlıklı olarak batı yönünde Ceyhan nehrine doğru gelişmektedir.

Tablo 2. Kahramanmaraş'ın kentsel gelişimi
(Table 2. Kahramanmaraş urban development)

Yıl	Şehir Alanı	Şehir Alanı Değişim Oranı (%)	Şehir Nüfusu	Nüfusun Değişim Oranı (%)	Nüfus Yoğunluğu (kişi/ha)
1950	254		34641		137
1985	1054	316.0 (1950-1985)	210371	507.2	200
1989	1582	50.0 (1985-1989)	224577	6.8	142
2000	2874	81.6 (1989-2000)	326198	45.2	114
2006	4857	68.9 (2000-2006)	364997	11.9	98
2010	8500	75.0 (2006-2010)	412252	12.9	59

Kaynak: Tablodaki değerler TÜİK, Kahramanmaraş Belediyesi ve uydu görüntülerinden hesaplanarak hazırlanmıştır.

4.2. Kahramanmaraş'ta Rekreasyon Alanları (Recreation Areas in Kahramanmaraş)

Kahramanmaraş şehri yukarıda da ifade edildiği gibi geçmişten günümüze nüfus ve mekansal açıdan sürekli bir gelişme göstermiştir. Ancak bu gelişmeye paralel olarak batı ülkelerinin şehirlerindeki rekreasyon standartları ölçü kabul edildiğinde, şehir içinde yeterli miktarda rekreasyon alanları (*aktif yeşil alanlar, sosyo-kültürel merkezler ile büyük spor tesisleri*) üretilememiştir (Tablo 3, Tablo 4, Şekil 2). Bugün Kahramanmaraş'ta tespit edilen ve birçok rekreasyon aktivitesi için önemli olan 150 aktif yeşil alandan ancak 13 tanesinin yüzölçümü 3000 m² den büyüktür. Bu aktif yeşil alanlardan alan büyüklüğü bazında ABD standartlarına (Indiana SCORP, 2006; Vancouver Plan, 2002) göre 3 tanesi (*Kent Ormanı, Pınarbaşı Çamlık Mesire Alanı, Malik Ejder*) ilçe parkı, 5 tanesi (*KM Fuar Alanı ve Atatürk Parkı, Muhsin Yazıcıoğlu Mesire Alanı, Klavuzlu Mesire Alanı, Hastane Çamlık Mesire Alanı, 12 Şubat Parkı*) halk parkı ve 5 tanesi de (*Sevgi, Necip Fazıl, Kümbet, Trafik, Pınarbaşı*) semt parkı özelliğindedir. Ancak yine bu parklar adı geçen standartlara donanımları itibarıyla (*kafeterya, çocuk oyun alanları, spor alanları, yüzme havuzları, mesire alanları, piknik masaları, banklar, çim ve ağaçlık araziler, su rekreasyonu tesisleri (yüzme, balıkçılık, bota binme), yürüyüş ve bisiklet yolları, doğa eğitim alanları, paten sahaları vd.*) yeterince uymasa da mevcut yapılarıyla yine de rekreasyon aktiviteleri için birçok fonksiyonel özelliğe sahiptir. Ayrıca şehirde rekreasyonel faaliyetler açısından oldukça önemli olan birçok kültürel ve sportif amaçlı büyük tesis de (*Necip Fazıl Kısakürek ve Sabancı Kültür Merkezleri, 12 Şubat ve Mahçiçek Stadyumları ile Batıpark Spor Salonu*) aktif yeşil alanlar içerisine konumlanmıştır. Bütün bunlara rağmen Kahramanmaraş'ta birçok rekreasyon faaliyeti için önemli olan aktif yeşil alan miktarı şehir nüfusu dikkate alındığında oldukça düşük düzeydedir. Mevcut İmar Kanunu ve ilgili yönetmeliklerde belirtildiği şekliyle, belediye ve mücavir alan içerisinde nüfus ne olursa olsun kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 10 m² olarak ifade edilmesine rağmen bu oran Kahramanmaraş'ta ancak 4.43 m² dir (Tablo 4). Keza bu aktif yeşil alan miktarı şehir bazında homojen bir şekilde dağılmamıştır. Bu alanların büyük bir bölümü de şehrin dış semtlerinde yer alırken şehrin merkezine doğru aktif yeşil alan miktarı gittikçe azalmaktadır. Bu nedenle şehrin iç kesimlerinde oturanların aktif yeşil alanlara Avrupa Komisyonunun Kentsel Denetim Raporunda belirtilen 15 dakikalık yürüme mesafesinde (European Communities 2000; Doygun ve İter, 2007; 22-23) ulaşması mümkün olmamaktadır. Bundan dolayı şehir halkının bu alanlardaki rekreasyon faaliyetlerine katılımı oldukça sınırlı kalmaktadır.

Tablo 3. Bazı şehirlerde kişi başına düşen aktif yeşil alan(m²)
(Table 3. Per capita active green space (m²) in some cities)

Şehirler	Nüfus	Kişi Başına Düşen Rekreyasyon Alanı (m ²)
Kahramanmaraş	412252	4.43
İstanbul	13255685	1.90
Londra	7429200	27.00
Manchester	437000	28.00
Berlin	3387828	27.00
Hamburg	1734830	34.00
Roma	2553873	15.00
Milano	1299439	15.00
Madrid	3099834	7.00
Viyana	1598626	11.00
Amsterdam	739104	35.00
Varşova	1692854	22.00

Kaynak: Tablodaki değerler TÜİK ve adı geçen şehirlerle ilgili internet kaynakları (City Profiles- www.urbanaudit.org-28.03.2011) ile Kahramanmaraş Belediyesi verilerinden hazırlanmıştır.

Tablo 4. Kahramanmaraş'ta toplam ve kişibaşına düşen yeşil alan(m²)
(Table 4. Total and per capita green area (m²) in Kahramanmaraş)

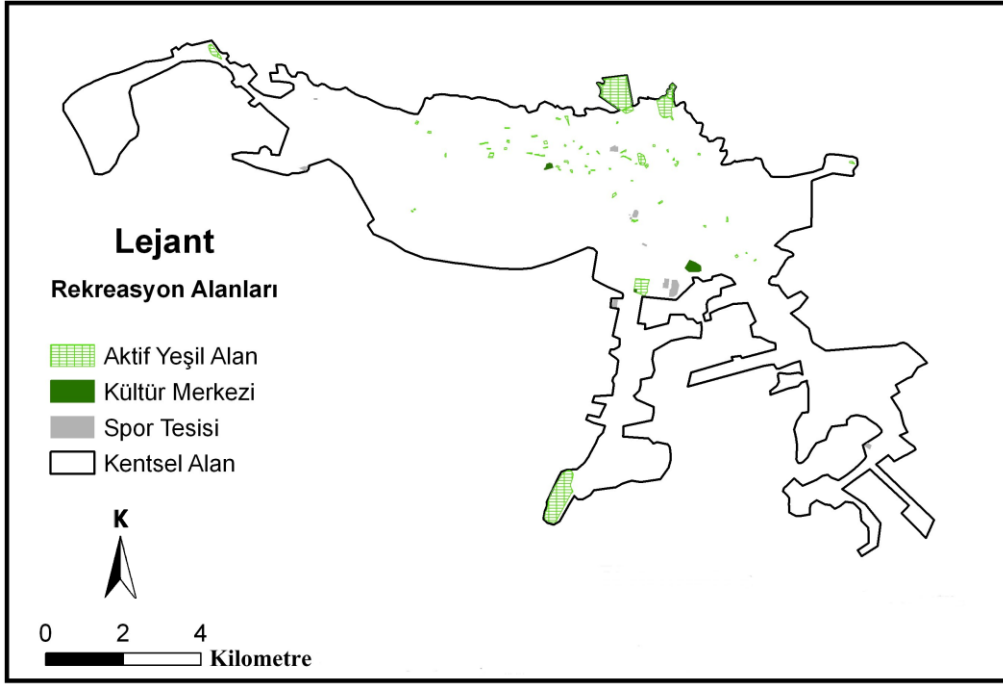
Şehir İçindeki Yeşil Alanlar	Yüzölçümü (m ²)
KM Fuar Alanı ve Atatürk Parkı	131.000 m ²
Muhsin Yazıcıoğlu Mesire Alanı	55.000 m ²
Klavuzlu Mesire Alanı	50.000 m ²
12 Şubat Parkı	20.000 m ²
Diğer Park Alanları	326.405 m ²
Mülkiyeti Belediyeye Ait Olan Park Alanları Toplamı	582.405 m ²
Hastane Çamlık Mesire Alanı	24.100 m ²
Kent Ormanı	515.000 m ²
Pınarbaşı Çamlık Mesire Alanı	180.000 m ²
Malik Ejder	525.000 m ²
Belediyeye Kiralanan Alanlar Toplamı	1.244.100 m ²
Genel Toplam (Mülkiyet ve Ormandan Kiralanan)	1.826.505 m ²
Kişi başına Düşen Yeşil Alan Mk.(Kiralanan Orm. Alın.Dahil)	4.43 m ²

Kaynak: Tablodaki değerler Kahramanmaraş Belediyesi, arazi çalışmaları ve uydu görüntülerinden hesaplanarak hazırlanmıştır.

4.3. Kahramanmaraş'ta Halkın Rekreyasyon ve Rekreyasyon Alanlarına Bakışı (Public View about Recreation and Recreation Areas in Kahramanmaraş)

Kahramanmaraş şehrini kapsayan, şehir halkının rekreyasyon aktiviteleri ile ilişkisini ortaya koyan ve şehir içindeki rekreyasyon alanlarına bakış açısını yansıtan bu çalışmada uygulanan anket çalışması sonucu elde edilen verilerin Ki-Kare (x²) istatistik metodu ile deneklerin yaş ve gelir özellikleri temelinde, 0.05 anlamlılık düzeyinde ve 0.95 güven aralığında test edilmesi sonucunda şu sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Şekil 2. Kahramanmaraş'ta rekreasyon alanlarının dağılışı
(Figure 2. Distribution of recreation areas in Kahramanmaraş)

Tablo 5. Rekreasyon faaliyetlerine katılanların yaş grubu-cinsiyet ilişkisi

(Table 5. The relationship between age group and gender of participants in recreational activities)

Yaş Grubu	Cinsiyet		Toplam	
	Erkek	Kadın		
18-30 yaş arası	n	176	106	282
	%	62,4	37,6	100
30 yaş üzeri	n	141	74	215
	%	65,6	34,4	100
Toplam	n	317	180	497
	%	63,8	36,2	100
$\chi^2 = 0,53$		df (sd)=1	P= 0.466	

Tablo 5 incelendiğinde her iki yaş grubunun %60'dan fazlasını erkekler oluşturmaktadır. İstatistiksel olarak değerlendirildiğinde farklı yaş gruplarına sahip deneklerin cinsiyetleri arasındaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($\chi^2_{(1)} = 0,53$, $P=0.466$). Diğer bir ifade ile deneklerin yaş grupları ile cinsiyet özellikleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Tablo 6 incelendiğinde 30 yaş altında bulunanların %38,3'ü öğrenci konumunda iken, bunu memur, işçi ve esnaf takip etmektedir. 30 yaş üstünde ise en geniş meslek grubunu memurlar oluştururken bunu esnaf, emekli ve işçi grupları izlemektedir. Her iki yaş grubunda da çiftçiler en az orana sahip meslek grubunu oluşturmaktadır. İstatistiksel olarak değerlendirildiğinde farklı yaş gruplarına sahip olanların meslekler arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($\chi^2_{(7)} = 88,18$, $P=0.000$). Başka bir anlatımla deneklerin yaş grupları ile meslekleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 6. Rekreasyon faaliyetlerine katılanların yaş grubu-meslek ilişkisi

(Table 6. The relationship between age group and profession of participantsin recreational activities)

Yaş Grubu	Meslekler									Toplam
		1.	2	3	4	5	6	7	8	
18-30 yaş arası	n	108	50	38	38	9	7	15	17	282
	%	38,3	17,7	13,5	13,5	3,2	2,5	5,3	6	100
30 yaş üzeri	n	11	60	25	39	28	5	22	25	215
	%	5,1	27,9	11,6	18,1	13	2,3	10,2	11,6	100
Toplam	n	119	110	63	77	37	12	37	42	497
	%	23,9	22,1	12,7	15,5	7,4	2,4	7,4	8,5	100
$\chi^2 = 88,18$ df (sd)=7 P=0.000										

1.Öğrenci, 2.Memur, 3.İşçi, 4.Esnaf, 5.Emekli,6.Çiftçi,7.Ev hanımı,8.Diğer.

Tablo 7. Rekreasyon faaliyetlerine katılanların yaş grubu-gelir düzeyi ilişkisi

(Table 7. The relationship between age group and income level of participantsin recreational activities)

Yaş Grubu	Gelir						Toplam
		0-500	501-1000	1001-1500	1501-2000	2000 üzeri	
18-30 yaş arası	n	61	77	85	41	18	282
	%	21,6	27,3	30,1	14,5	6,4	100
30 yaş üzeri	n	7	31	105	48	24	215
	%	3,3	14,4	48,8	22,3	11,2	100
Toplam	n	68	108	190	89	42	497
	%	13,7	21,7	38,2	17,9	8,5	100
$\chi^2 = 58,01$ df (sd)=4 P=0.000							

Tablo 7 incelendiğinde 30 yaş altındakilerin %30,1'i 1001-1500 TL arasında bir gelire sahipken, bunu %27,3 ile 501-1000 TL arasında gelire sahip olanlar takip etmektedir. 500 TL nin altında ve 2000 TL nin üstünde gelire sahip olanlar ise daha sonra sıralanmaktadır. Otuz yaş altında olup da aylık 500 TL den daha az bir gelire sahip olanların oranı %21,6'yı bulurken bu oran otuz yaş üstünde olanlarda ancak %3,3 tür. Aylık 2000 TL üzerinde gelire sahip olanlar da 30 yaş altındakilere oranla iki kat fazladır. İstatistiksel analiz sonuçları değerlendirildiğinde farklı gelire sahip deneklerin yaşları arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($\chi^2_{(4)} = 58,01$, P=0.000). Diğer bir ifade ile deneklerin yaşları ile gelir durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 8 incelendiğinde doğum yeri Kahramanmaraş olanların oranı 30 yaş altındakilerde %55,3 iken, bu oranın 30 yaş üzeridekilerde önemli ölçüde artarak %77,7 olduğu görülmektedir. Kahramanmaraş ili dışında doğanların oranı ise 30 yaş altındakilerde %44,7 iken, 30 yaş üzeridekilerde oranın %22,3 düştüğü görülmektedir. Elde edilen istatistiksel sonuçlara göre farklı yaş gruplarına sahip deneklerin doğum yerleri arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($\chi^2_{(1)} = 26,79$ P=0.000). Diğer bir ifade ile deneklerin yaşları ile doğum yerleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 8. Rekreasyon faaliyetlerine katılanların yaş grubu-doğum yeri ilişkisi

(Table 8. The relationship between age group and birth place of participants in recreational activities)

Yaş Grubu	Doğum Yeri		Toplam	
18-30 yaş arası	n	156	126	282
	%	55,3	44,7	100
30 yaş üzeri	n	167	48	215
	%	77,7	22,3	100
Toplam	n	323	174	497
	%	65	35	100

$\chi^2 = 26,79$ df (sd)=1 P= 0.000

Tablo 9. Rekreasyon faaliyetlerine katılanların yaş grubu ile rekreasyon için seçilen aktivite alanları arasındaki ilişki
(Table 9. The relationship between age group of participants in recreational activities and selected recreation areas)

Yaş Grubu	Rekreasyon için seçilen aktivite alanları				Toplam	
	Parklar	Kültür merkezi	Eğlence merkezi	Spor tesisleri		
18-30 yaş arası	n	67	63	129	23	282
	%	23,8	22,3	45,7	8,2	100
30 yaş üzeri	n	65	34	98	18	215
	%	30,2	15,8	45,6	8,4	100
Toplam	n	132	97	227	41	497
	%	26,6	19,5	45,7	8,2	100

$\chi^2 = 4,59$ df (sd)=3 P=0.204

Tablo 9 incelendiğinde her yaş grubundaki deneklerin seçtikleri en önemli aktivite alanı olarak %45 oranında eğlence merkezleri görülmektedir. Bunu her yaş grubunda parklar ve kültür merkezleri takip etmektedir. Rekreasyon için spor alanlarını tercih edenlerin oranının (8,2-8,4) her iki yaş grubu ve özellikle de 30 yaş altındakiler için düşündürücü olduğunu söyleyebiliriz. Deneklerin yaşları bazında seçilen aktivite alanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)} = 4,59$ P= 0.204). Diğer bir ifade ile deneklerin yaşları ile seçtikleri aktivite alanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 10. Rekreasyon faaliyetlerine katılanların yaş grubu ile rekreasyon için seçilen parkların konumları arasındaki ilişki
(Table 10. The relationship between age group of participants in recreational activities and preferred park locations)

Yaş Grubu	Rekreasyon için tercih edilen parkların konumları		Toplam	
18-30 yaş arası	n	163	119	282
	%	57,8	42,2	100
30 yaş üzeri	n	108	107	215
	%	50,2	49,8	100
Toplam	n	271	226	497
	%	54,5	45,5	100

$\chi^2 = 2,81$ df (sd)=1 P= 0.093

Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya konu olan deneklerden 30 yaş altında olanların %57,8'i ve 30 yaş üstündeki deneklerin de %50,2'si en çok şehir merkezindeki yürüyüş mesafesindeki parkları tercih

etmektedir. Diğer bir ifade ile yaş gruplarının tercihleri arasında fazla bir fark bulunmamaktadır. Bu durum istatistiksel olarak ortaya konmuş ve deneklerin yaşları ile dinlenmek veya vakit geçirmek için seçtikleri aktivite alanları arasında yeterli düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 11. Rekreasyon faaliyetlerine katılanların yaş grubu ile rekreasyon için tercih edilen eğlence merkezleri arasındaki ilişki
(Table 11. The relationship between age group of participants in recreational activities and preferred entertainment centers)

Yaş Grubu	Rekreasyon için tercih edilen eğlence merkezleri					Toplam
		Kafe pastane	Kahvehane	Oyun salonu	Spor karşılaşmaları	
18-30 yaş arası	n	157	41	69	15	282
	%	55,7	14,5	24,5	5,3	100
30 yaş üzeri	n	93	50	54	18	215
	%	43,3	23,3	25,1	8,4	100
Toplam	n	250	91	123	33	497
	%	50,3	18,3	24,7	6,6	100
$\chi^2 = 10,53$ df (sd)=3 P=0.015						

Tablo 11 incelendiğinde araştırmaya konu olan her yaş grubundaki deneklerin eğlence merkezi olarak ilk tercih ettikleri alanı kafe ve pastaneler oluşturmaktadır. Bunu her yaş grubu bazında oyun salonları, takip etmektedir. Kahvehane ve spor karşılaşmaları ise oransal olarak bunların ardından gelmektedir. İstatistiksel olarak değerlendirildiğinde yaş temelinde eğlence merkezleri arasındaki farkın anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır ($\chi^2_{(3)} = 10,53$, $P= 0.015$). Diğer bir ifade ile deneklerin yaşları ile tercih edilen eğlence merkezleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Tablo 12. Rekreasyon faaliyetlerine katılanların yaş grubu ile rekreasyon için tercih edilen sosyo-kültürel merkezler arasındaki ilişki

(Table 12. The relationship between age group of participants in recreational activities and preferred socio-cultural centers)

Yaş Grubu	Tercih edilen sosyo-kültürel merkezler				Toplam	
		Sinema-tiyatro	Kütüphane	Sergi-kermes		Konferans-müzik dinletileri
18-30 yaş arası	n	143	55	54	30	282
	%	50,7	19,5	19,1	10,6	100
30 yaş üzeri	n	98	24	58	35	215
	%	45,6	11,2	27	16,3	100
Toplam	n	241	79	112	65	497
	%	48,5	15,9	22,5	13,1	100
$\chi^2 = 12,28$ df (sd)=3 P=0.006						

Tablo 12 incelendiğinde her yaş grubundaki deneklerin en çok tercih ettikleri sosyo-kültürel merkezler olarak sinemalar görülmektedir. Otuz yaş altında kütüphane ve sergiler başabaş bir şekilde bunu takip ederken son sırada konferans ve müzik dinletileri gelmektedir. Otuz yaş üstünde ise sinema, tiyatro, sergiler, konferans ve müzik dinletileri takip etmekte, son sırada da kütüphane yer almaktadır. Bu oransal sonuçlar istatistiksel olarak değerlendirildiğinde tercih edilen sosyo-kültürel merkezler arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($\chi^2_{(3)} = 12,28$ $P= 0.006$). Diğer bir ifade ile deneklerin yaş durumları ile tercih edilen sosyo-kültürel merkezler arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 13. Rekreasyon faaliyetlerine katılanların yaş grubu ile rekreasyon aktivitelerine çıkma sıklığı arasındaki ilişki
(Table 13. The relationship between age group of participants in recreational activities and the frequency of participation in recreational activities)

Yaş Grubu	Rekreasyon aktivitelerine çıkma sıklığı						Toplam
		Hergün	Haftada	Ayda	Üç ayda	Yılda	
18-30 yaş arası	n	73	152	34	18	5	282
	%	25,9	53,9	12,1	6,4	1,8	100
30 yaş üzeri	n	45	94	42	26	8	215
	%	20,9	43,7	19,5	12,1	3,7	100
Toplam	n	118	246	76	44	13	497
	%	23,7	49,5	15,3	8,9	2,6	100
		$x^2 = 14,54$		df (sd)=4		P=0.006	

Tablo 13 incelendiğinde araştırmaya konu olan her yaş grubundaki deneklerin daha çok haftada bir gün rekreasyon aktivitelerine çıkma eğiliminde olduğu görülmektedir. Ancak yaş grupları arasında rekreasyon aktivitelerine çıkma oranları arasında fark bulunmaktadır. Bu oran otuz yaş altındakilerde %53,9 iken otuz yaş üstündekilerde %43,7 dir. Hergün çarşı veya rekreasyon aktivitelerine çıkanlar ise yine her yaş grubunda ikinci sırayı almaktadır. Bunları ayda, üç ayda ve yılda birkez rekreasyon aktivitelerine çıkanlar takip etmektedir. İstatistiksel olarak değerlendirildiğinde rekreasyon aktivitelerine çıkma sıklıkları arasında anlamlı bir farkın bulunduğu görülmektedir ($x^2_{(4)} = 14,54$, $P = 0.006$). Diğer bir ifade ile deneklerin rekreasyon aktivitelerine çıkma sıklıkları ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 14. Rekreasyon faaliyetlerine katılanların yaş grubu ile rekreasyon amaçlı spor tesislerine gitme sıklığı arasındaki ilişki
(Table 14. The relationship between age group of participants in recreational activities and the the frequency of participation in recreational sports facilities)

Yaş Grubu	Spor tesislerine gitme sıklığı						Toplam
		Hergün	Haftada	Ayda	Üç Ayda	Yılda	
18-30 yaş arası	n	27	97	70	53	35	282
	%	9,6	34,4	24,8	18,8	12,4	100
30 yaş üzeri	n	20	65	58	37	35	215
	%	9,3	30,2	27	17,2	16,3	100
Toplam	n	47	162	128	90	70	497
	%	9,5	32,6	25,8	18,1	14,1	100
		$x^2 = 2,34$		df (sd)=4		P=0.673	

Tablo 14 incelendiğinde otuz yaş altındaki deneklerin %34,4'ü haftada bir kez spor tesislerine gitme eğiliminde iken, bunu %24,8 ile ayda bir kez spor tesislerine gidenler takip etmektedir. Üç ayda, yılda ve hergün spor tesislerine gidenler ise daha sonra sıralanmaktadır. Otuz yaş üzerinde olanlarda da mevcut sıralama değişmemiş ancak oransal farklılıklar oluşmuştur. Haftada bir kez spor tesislerini tercih edenlerin oranı otuz yaş üstünde olanlarda %30,2 iken bunu %27 ile ayda bir kez spor tesislerine gidenler takip etmektedir. Ancak genel olarak incelendiğinde spor tesislerine gitme sıklıkları arasındaki fark anlamlı değildir ($x^2_{(4)} = 2,34$, $P = 0.673$). Diğer bir ifade ile deneklerin yaşları ile spor tesislerine gitme sıklıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 15. Rekreasyon faaliyetlerine katılanların yaş grubu ile rekreasyon amaçlı tercih edilen spor tesisleri arasındaki ilişki
(Table 15. The relationship between age group of participants in recreational activities and preferred sports facilities)

Yaş Grubu	Tercih edilen spor tesisleri				Toplam	
		Koşu parkuru	Halisaha-tenis kortu	Aletli spor merkezleri		Yüzme havuzu
18-30 yaş arası	n	89	107	34	52	282
	%	31,6	37,9	12,1	18,4	100
30 yaş üzeri	n	95	57	29	34	215
	%	44,2	26,5	13,5	15,8	100
Toplam	n	184	164	63	86	497
	%	37	33	12,7	17,3	100

$\chi^2 = 10,76$ df (sd)=3 P=0.013

Tablo 16. Ankete katılanların yaş grubu ile ikamet için tercih ettikleri alanlar arasındaki ilişki
(Table 16. The relationship between age group of the survey respondents and their residential districts)

Yaş Grubu	İkamet edilen mahalleler									Toplam
		1	2	3	4	5	6.	7	8	
18-30 yaş arası	n	30	16	6	51	12	7	10	32	282 100 215 100 497 100
	%	10,6	5,7	2,1	18,1	4,3	2,5	3,5	11,3	
30 yaş üzeri	n	44	3	3	19	10	10	8	10	
	%	20,5	1,4	1,4	8,8	4,7	4,7	3,7	4,7	
Toplam	n	74	19	9	70	22	17	18	42	
	%	14,9	3,8	1,8	14,1	4,4	3,4	3,6	8,5	
18-30 yaş arası	n	9	10	11.	12.	13	14	15	16	
	%	4,6	2,5	2,8	3,5	2,8	2,5	2,8	1,8	
30 yaş üzeri	n	5	7	2	15	6	8	7	9	
	%	2,3	2,8	0,9	7	2,8	3,7	3,3	4,2	
Toplam	n	18	14	10	25	14	15	15	14	
	%	3,6	2,8	2	5	2,8	3	3	2,8	
18-30 yaş arası	n	17	18	19	20	21	22	23	24	
	%	1,4	0,7	1,4	1,1	3,2	0,4	0,4	0,4	
30 yaş üzeri	n	5	6	4	4	2	0	2	2	
	%	2,3	2,8	1,9	1,9	0,9	0	0,9	0,9	
Toplam	n	9	8	8	7	11	1	3	3	
	%	1,2	1,6	1,6	1,4	2,2	0,2	0,6	0,6	
18-30 yaş arası	n	25	26	27	28	29	30	31		
	%	1,1	1,4	5	1,4	0,4	0,4	0		
30 yaş üzeri	n	3	4	8	4	2	0	3		
	%	1,4	1,9	3,7	1,9	0,9	0	1,4		
Toplam	n	6	8	22	8	3	1	3		
	%	1,2	1,6	4,4	1,6	0,6	0,2	0,6		

$\chi^2 = 55,67$ df (sd)=30 P=0.003

Mahalleler.1.NecipFazıl,2.Hürriyet,3.Saçaklızade,4.Bahçelievler,5.Şazi bey,6.Şeyhadil,7.Abdülhamithan,8.Yenişehir,9.MehmetAkif,10.Hayrullah,11.Tekke,12.Binevler,13.Sakarya,14.Doğukent,15.Yusuflar,6.Serintepe,17.Mimarsinan,,18.Mağaralı,19.NamıkKemal,20.ŞeyhAdil21.Karamanlı,22.Fatih,23.Cumhuriyet,24.Yavuzselim,25.Kayabaşı,26.İsadivanlı,27.İsmetpaşa28.Dumlupınar,29.Kümbet,30.Pınarbaşı,31.Karacasu.

Tablo 15 incelendiğinde otuz yaş altındakilerin %37,9'u tercih ettiği spor tesisi olarak halı saha ve tenis kortlarını belirtirken, bunu %31,6 ile koşu parkuru ve %18,4 ile yüzme havuzunu tercih edenler takip etmektedir. Otuz yaş üstündekilerde ise ilk sırayı %44,2 ile koşu parkurunu tercih edenler almaktadır. Bunu %26,5 ile halı sahayı tercih edenler ve %15,8 ile yüzme havuzunu tercih edenler takip etmektedir. İstatistiksel olarak değerlendirildiğinde farklı yaş gruplarına sahip deneklerin tercih ettikleri spor tesisleri arasındaki farkın anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır ($\chi^2_{(3)} = 10,76$, $P=0.013$). Diğer bir ifade ile deneklerin yaşları ile tercih ettikleri spor tesisleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 16 incelendiğinde otuz yaş altındaki deneklerin ikamet için en çok tercih ettikleri mahallenin %18,1 ile Bahçelievler olduğu görülmektedir. Bunu %11,3 ile Yenışehir ve %10,6 ile Necip Fazıl mahalleleri takip etmektedir. Diğer mahalleler ikamet için daha az tercih edilmektedir. Mahallelerin ikamet için seçiminde merkezi konumda olmaları ve ulaşım imkanlarının diğer mahallere göre daha kolay olmasının etkili olduğu söylenbilir. Bu bağlamda bu yaş grubundaki deneklerin önemli bir kısmının üniversite öğrencisi olduğunu da unutmamak gerekir. Otuz yaş üstündekilerin ise ikamet için %20,5 oranıyla daha çok Necip Fazıl Mahallesi'ni tercih etmektedirler. Bunu %8,8 ile Bahçelievler Mahallesi takip etmektedir. Çoğu iyi bir gelire sahip olan bu yaş grubundakilerin ikamet için Necip Fazıl Mahallesi'ni tercih etmelerindeki en önemli etken olarak şehrin bu yöne doğru gelişmesinde bir göstergesi olarak bu mahallenin daha yeni ve konutların daha modern olması gösterilebilir. İstatistiksel olarak değerlendirildiğinde farklı yaş gruplarına sahip deneklerin ikamet için tercih ettikleri mahalleler arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($\chi^2_{(30)} = 55,67$, $P=0.003$). Diğer bir ifade ile deneklerin yaşları ile ikamet için tercih ettikleri mahalleler arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 17. Rekreasyon faaliyetlerine katılanların gelir düzeyi- yaş grubu ilişkisi

(Table 17. The relationship between income level and age group of participants in recreational activities)

Gelir Grubu (TL)	Yaş		Toplam
	n	%	
0-500	61	89,7	68
	7	10,3	100
501-1000	77	71,3	108
	31	28,7	100
1001-1500	85	44,7	190
	105	55,3	100
1501-2000	41	46,1	89
	48	53,9	100
2000 üzeri	18	42,9	42
	24	57,1	100
Toplam	282	56,7	497
	215	43,3	100

$\chi^2 = 58,01$ $df (sd)=4$ $P= 0.000$

Aylık geliri 500 YTL ve daha az olanların %89,7'si otuz yaş ve altında yer alırken, bu oran 501-1000 YTL arasında gelire sahip olanlarda %71,3 olarak belirlenmiştir. 1000 TL nin üzerinde gelire sahip olanlar arasında ise otuz yaş üstünde yer alanlar çoğunluğu oluşturmaktadır (Tablo 17). 2000 TL üzerinde gelir seviyesine sahip olanlar içerisinde otuz yaş üzerinde olanların oranı %57,1'i

bulmaktadır. Farklı gelire sahip deneklerin yaşları arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($\chi^2_{(4)} = 58,01$, $P=0.000$). Diğer bir ifade ile deneklerin gelir durumları ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 18. Rekreasyon faaliyetine katılanların gelir düzeyi-cinsiyet ilişkisi

(Table 18. The relationship between income level and gender of participants in recreational activities)

Gelir Grubu (TL)	Cinsiyet		Toplam	
	Erkek	Kadın		
0-500	n	46	22	68
	%	67,6	32,4	100
501-1000	n	65	43	108
	%	60,2	39,8	100
1001-1500	n	116	74	190
	%	61,1	38,9	100
1501-2000	n	58	31	89
	%	65,2	34,8	100
2000 üzeri	n	32	10	42
	%	76,2	23,8	100
Toplam	n	317	180	497
	%	63,8	36,32	100

Aylık geliri 500 TL nin altında olanların %67,6'sını erkekler oluştururken, bu oran 2000 TL ye kadar %60-65 aralığında seyretmekte 2000 TL nin üzerinde ise %76,2'yi bulmaktadır (Tablo 18). Diğer bir ifade ile her gelir düzeyinde oransal olarak kadınları geride bırakan erkeklerin gelir düzeyi 2000 TL nin üzerine çıktığında %76,2 oranına çıktığı görülmektedir. Bu durumun erkeklerin iş hayatında daha yoğun bir şekilde yer almaları ve eğitim düzeylerinin yüksek olması ile ilgili olduğu söylenebilir. Ancak istatistiksel olarak değerlendirildiğinde farklı gelire sahip deneklerin cinsiyetleri arasındaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($\chi^2_{(4)} = 4,53$, $P=0.339$). Diğer bir ifade ile deneklerin gelir durumları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Tablo 19. Rekreasyon faaliyetine katılanların gelir düzeyi-meslek ilişkisi

(Table 19. The relationship between income level and profession of participants in recreational activities)

Gelir Grubu (TL)	Meslekler								Toplam	
	1	2	3	4	5	6.	7	8		
0-500	n	55	1	4	0	3	1	4	0	68
	%	80,9	1,5	5,9	0	4,4	1,5	5,9	0	100
501-1000	n	35	13	21	16	10	4	5	4	108
	%	32,4	12	19,4	14,8	9,3	3,7	4,6	3,7	100
1001-1500	n	25	49	32	30	19	5	21	9	190
	%	13,2	25,8	16,8	15,8	10	2,6	11,1	4,7	100
1501-2000	n	4	40	3	20	5	2	3	12	89
	%	4,5	44,9	3,4	22,5	5,6	2,2	3,4	13,5	100
2000 üzeri	n	0	7	3	11	0	0	4	17	42
	%	0	16,7	7,1	26,2	0	0	9,5	40,5	100
Toplam	n	119	110	63	77	37	12	37	42	497
	%	23,9	22,1	12,7	15,5	7,4	2,4	7,4	8,5	100

$\chi^2 = 282,79$ df (sd)=28 P=0.000

1.Öğrenci, 2.Memur, 3.İşçi, 4.Esnaf, 5.Emekli, 6.Çiftçi, 7.Ev hanımı, 8.Diğer.

Bu araştırmada aylık 500 TL nin altında gelire sahip olanların %80,9'unu öğrenciler oluştururken bunu işçi ve ev kadınları takip etmektedir (Tablo 19). Gelir seviyesi 501-2000 TL arasında bulunanlar içinde ise artan bir oranda memurların önde olduğu ve bunu ticaretle uğraşan esnaf sınıfının takip ettiği görülmektedir. İşçi sınıfı ise 501-1500 TL arasındaki gelir düzeylerinde daha çok yoğunlaşmaktadır. 2000 TL nin üzerinde gelire sahip olanların ise %40,5'ini diğerlerine göre daha yüksek gelire sahip meslek grupları (fabrikatör, avukat, doktor, akademisyen vb.) oluştururken bunları yine %26,2 oranı ile esnaf sınıfı takip etmektedir. İstatistiksel olarak değerlendirildiğinde farklı gelire sahip deneklerin sahip oldukları meslekler arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($\chi^2_{(28)} = 282,79$, $P=0.000$). Başka bir anlatımla deneklerin gelir durumları ile meslekleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 20. Rekreasyon faaliyetine katılanların gelir düzeyi-doğum yeri ilişkisi

(Table 20. The relationship between income level and birth place of participants in recreational activities)

Gelir Grubu (TL)	Doğum Yeri		Toplam	
		Kahramanmaraş		Kahramanmaraş Dışı
0-500	n	26	42	68
	%	37,4	62,6	100
501-1000	n	69	39	108
	%	61,6	38,4	100
1001-1500	n	138	52	190
	%	75,6	24,4	100
1501-2000	n	62	27	89
	%	66,7	33,3	100
2000 üzeri	n	28	14	42
	%	76,1	23,9	100
Toplam	n	323	174	497
	%	63,7	36,3	100
$\chi^2 = 27,23$		df (sd)=4	P= 0.000	

Tablo 20 incelendiğinde doğum yeri Kahramanmaraş olanların, 500 TL ve altında gelire sahip olanlardaki oranı %37,4 iken, bu oranın 500 TL nin üzerinde olanlarda %60'ı ve hatta % 76,1'i bulduğu görülmektedir. Kahramanmaraş ili dışında doğanların oranı ise 500 TL nin altında gelire sahip olanlarda %62,6 iken, bu oranın gelir düzeyindeki artışla beraber azaldığı görülmektedir. Aylık gelir düzeyleri ile doğum yerleri arasında ilişki olup olmadığı değerlendirildiğinde aylık geliri 500 TL ve daha az olanların %62,6'sını Kahramanmaraş ili dışında doğanlar oluşturmaktadır. Bunun en önemli nedeni bu gruptaki insanların büyük bir bölümünün il dışından gelen ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitende okuyan öğrencilerin oluşturmasıdır. Gelir düzeyi arttıkça Kahramanmaraş ilinde doğanların oranı artmaktadır. Gelir düzeyi 2000 TL nin üzerinde olanlar içinde bu oran %76,1'e ulaşmaktadır. Farklı gelir düzeyine sahip deneklerin doğum yerleri arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($\chi^2_{(4)} = 27,23$, $P=0.000$). Diğer bir ifade ile deneklerin gelir düzeyleri ile doğum yerleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 21 incelendiğinde araştırmaya konu olan deneklerden 500 TL ve altında gelire sahip olanların %41,2'sinin stresten uzaklaşmak için seçtikleri aktivite alanı olarak eğlence merkezleri görülürken, bunu %35,3 ile park alanları takip etmektedir. Her gelir grubu içinde de stresten kurtulma alanı olarak ilk sırada eğlence merkezleri gelmektedir.

Tablo 21. Rekreasyon faaliyetine katılanların gelir düzeyleri ile rekreasyon için seçilen aktivite alanları arasındaki ilişki
(Table 21. The relationship between income level of participants in recreational activities and selected recreation areas)

Gelir Grubu (TL)	Rekreasyon için seçilen aktivite alanları				Toplam	
		Parklar	Kültür merkezi	Eğlence merkezi		Spor tesisleri
0-500	n	24	12	28	4	68
	%	35,3	17,6	41,2	5,9	100
501-1000	n	27	18	53	10	108
	%	25	16,7	49,1	9,3	100
1001-1500	n	46	33	98	13	190
	%	24,2	17,4	51,6	6,8	100
1501-2000	n	26	22	32	9	89
	%	29,2	24,7	36	10,1	100
2000 üzeri	n	9	12	16	5	42
	%	21,4	28,6	38,1	11,9	100
Toplam	n	132	97	227	41	497
	%	26,6	19,5	45,7	8,2	100
$\chi^2 = 13,61$ $df (sd)=12$ $P=0.326$						

Bu açıdan incelendiğinde aktivite alanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir ($\chi^2_{(12)} = 13,61$, $P= 0.326$). Diğer bir ifade ile deneklerin gelir düzeyleri ile stresten uzaklaşmak için seçtikleri aktivite alanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 22. Rekreasyon faaliyetine katılanların gelir düzeyleri ile rekreasyon için seçilen parkların konumları arasındaki ilişki
(Table 22. The relationship between income level of participants in recreational activities and preferred park locations)

Gelir Grubu (TL)	Rekreasyon için tercih edilen parkların konumları			Toplam
		Yakın	Uzak	
0-500	n	45	23	68
	%	66,2	33,8	100
501-1000	n	58	50	108
	%	53,7	46,3	100
1001-1500	n	99	91	190
	%	52,1	47,9	100
1501-2000	n	45	44	89
	%	50,6	49,4	100
2000 üzeri	n	24	18	42
	%	57,1	42,9	100
Toplam	n	271	226	497
	%	54,5	45,5	100
$\chi^2 = 4,88$ $df (sd)=4$ $P= 0.300$				

Tablo 22 incelendiğinde araştırmaya konu olan deneklerden 500 TL ve altında gelire sahip olanların %66,2'si en çok şehir merkezindeki parkları tercih ederken, diğer gelir düzeyine sahip denekler arasında da bu konuda bir farklılık bulunmamaktadır. Bu durum istatistiksel olarak ortaya konmuş ve deneklerin gelir düzeyleri ile dinlenmek veya vakit geçirmek için seçtikleri aktivite alanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı sonucuna varılmıştır ($\chi^2_{(4)} = 4,88$, $P= 0.300$).

Tablo 23 incelendiğinde araştırmaya konu olan her yaş grubundaki deneklerin eğlence merkezi olarak ilk tercih ettikleri alanı kafe ve

pastaneler oluşturmaktadır. Bunu hemen hemen her gelir grubunda (2000 TL üzerinde gelire sahip olanlar hariç) oyun salonları takip etmektedir. Diğer bir ifade ile tercih edilen eğlence merkezlerinin temel özellikleri açısından farklı gelir düzeylerine sahip olanlar arasında kaydadeğer bir fark bulunmamaktadır. Elde edilen istatistiksel sonuçlar bu gözlemi doğrulamaktadır ($\chi^2_{(12)} = 20,33$, $P = 0.061$).

Tablo 23. Rekreasyon faaliyetine katılanların gelir düzeyleri ile rekreasyon için tercih edilen eğlence merkezleri arasındaki ilişki
(Table 23. The relationship between income level of participants in recreational activities and preferred entertainment centers)

Gelir Grubu (TL)	Rekreasyon için tercih edilen eğlence merkezleri					Toplam
		Kafe pastane	Kahvehane	Oyun salonu	Spor tesisleri	
0-500	n	37	4	21	6	68
	%	54,4	5,9	30,9	8,8	100
501-1000	n	62	21	22	3	108
	%	57,4	19,4	20,4	2,8	100
1001-1500	n	91	36	51	12	190
	%	47,9	18,9	26,8	6,3	100
1501-2000	n	45	17	20	7	89
	%	50,6	19,1	22,5	7,9	100
2000 üzeri	n	15	13	9	5	42
	%	35,7	31	21,4	11,9	100
Toplam	n	250	91	123	33	497
	%	50,3	18,3	24,7	6,6	100

$\chi^2 = 20,33$ $df (sd)=12$ $P=0.061$

Tablo 24. Rekreasyon faaliyetine katılanların gelir düzeyleri ile rekreasyon için tercih edilen sosyo-kültürel merkezler arasındaki ilişki

(Table 24. The relationship between income level of participants in recreational activities and preferred socio-cultural centers)

Gelir Grubu (TL)	Tercih edilen sosyo-kültürel merkezler				Toplam	
		Sinema-tiyatro	Kütüphane	Sergi-kermes		Konferans-müzik dinletileri
0-500	n	28	17	17	6	68
	%	41,2	25	25	8,8	100
501-1000	n	61	14	23	10	108
	%	56,5	13	21,3	9,3	100
1001-1500	n	91	23	45	31	190
	%	47,9	12,1	23,7	16,3	100
1501-2000	n	45	16	13	15	89
	%	50,6	18	14,6	16,9	100
2000 üzeri	n	16	9	14	3	42
	%	38,1	21,4	33,3	7,1	100
Toplam	n	241	79	112	65	497
	%	48,5	15,9	22,5	13,1	100

$\chi^2 = 20,89$ $df (sd)=12$ $P=0.052$

Tablo 24 incelendiğinde her gelir düzeyindeki deneklerin en çok tercih ettikleri sosyo-kültürel aktivitenin sinema veya tiyatroya gitmek olduğu görülmektedir. Aylık geliri 500 TL'nin altında olan deneklerin ikinci olarak tercih ettikleri sosyo-kültürel aktivite kütüphane ve sergiler iken, geliri 501-1500 TL arasında olanlar ile 2000 TL üzerinde gelire sahip olanlarda sergi veya kermeslere gitmek

ön plana çıkmaktadır. Buna karşın geliri 1501-2000 TL arasında olanlarda ise kütüphanelere gitmek en önemli ikinci aktivite olarak karşımıza çıkmaktadır. İstatistiksel olarak değerlendirildiğinde tercih edilen sosyo-kültürel merkezler arasında kayda değer bir farklılık bulunmamaktadır ($\chi^2_{(12)} = 20,89$, $P = 0.052$). Diğer bir ifade ile deneklerin gelir düzeyleri ile tercih edilen sosyo-kültürel merkezler arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Tablo 25. Rekreasyon faaliyetine katılanların gelir düzeyleri ile rekreasyon aktivitelerine çıkma sıklığı arasındaki ilişkiler
(Table 25. The relationship between income level of participants in recreational activities and the frequency of participation in recreational activities)

Gelir Grubu (TL)	Rekreasyon aktivitelerine çıkma sıklığı						Toplam
		Hergün	Haftada	Ayda	Üç ayda	Yılda	
0-500	n	18	34	8	7	1	68
	%	26,5	50	11,8	10,3	1,5	100
501-1000	n	27	55	16	7	3	108
	%	25	50,9	14,8	6,5	2,8	100
1001-1500	n	43	98	27	13	9	190
	%	22,6	51,6	14,2	6,8	4,7	100
1501-2000	n	17	41	20	11	0	89
	%	19,1	46,1	22,5	12,4	0	100
2000 üzeri	n	13	18	5	6	0	42
	%	31	42,9	11,9	14,3	0	100
Toplam	n	118	246	76	44	13	497
	%	23,7	49,5	15,3	8,9	2,6	100

$\chi^2 = 18,33$ $df (sd) = 16$ $P = 0.305$

Tablo 25 incelendiğinde araştırmaya konu olan her gelir grubu içindeki deneklerin daha çok haftada bir gün rekreasyon aktivitelerine çıkma eğiliminde olduğu ve gelir grupları arasında oransal olarak fazla bir farkın da bulunmadığı görülmektedir. Haftada birgün rekreasyon faaliyetlerine çıkma eğilimini oransal olarak hergün rekreasyon aktivitelerine katılma durumu takip etmektedir. Son sırada ise yılda bir kez rekreasyon aktivitelerine katılanlar yer almaktadır.

Bu açıdan incelendiğinde gelir durumları ile rekreasyon aktivitelerine çıkma sıklıkları arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir ($\chi^2_{(16)} = 18,33$, $P = 0.305$).

Tablo 26. Rekreasyon faaliyetine katılanların gelir düzeyleri ile rekreasyon amaçlı spor tesislerine gitme sıklığı arasındaki ilişkiler

(Table 26. The relationship between income level of participants in recreational activities and the the frequency of participation in recreational sports facilities)

Gelir Grubu (TL)	Spor tesislerine gitme sıklığı					Toplam	
		Hergün	Haftada	Ayda	Üç Ayda		Yılda
0-500	n	6	25	14	11	12	68
	%	2,2	17,6	4,4	0	75,8	100
501-1000	n	13	32	34	19	10	108
	%	0	35,4	21,2	0	43,4	100
1001-1500	n	18	54	50	39	29	190
	%	1,9	51,3	19,2	3,2	24,4	100
1501-2000	n	6	34	21	18	10	89
	%	1,7	38,3	33,3	6,7	20	100
2000 üzeri	n	4	17	9	3	9	42
	%	0	63	19,6	4,3	13	100
Toplam	n	47	162	128	90	70	497
	%	1,3	40,5	18,6	2,4	37,2	100
		$\chi^2 = 15,86$		df (sd)=16		P=0.462	

Tablo 26 incelendiğinde 500 TL ve altında gelire sahip deneklerin %75,8'inin yılda ancak bir kez spor tesislerine gittiği görülmektedir. Halbuki bu gelir grubuna sahip olanların büyük bir bölümünü öğrencilerin oluşturduğu düşünülürse elde edilen bulgular oldukça düşündürücü olmaktadır. Ancak gelir seviyesi yükseldikçe insanlar daha sık spor tesislerine gitmektedirler. Hergün spor yapanların oranı her gelir grubu için %2'nin altında iken her hafta spor yapanların oranı gelir seviyesi 2000 TL'nin üzerinde olanlarda en yüksek (%63) düzeydedir. Buna rağmen genel olarak incelendiğinde spor tesislerine gitme sıklıkları arasında gelir düzeyleri temelinde önemli bir farklılık bulunmamaktadır. Diğer bir ifade ile deneklerin gelir düzeyleri ile spor tesislerine gitme sıklıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($\chi^2_{(16)} = 15,86$, $P = 0.462$).

Tablo 27. Rekreasyon faaliyetine katılanların gelir düzeyleri ile rekreasyon amaçlı tercih edilen spor tesisleri arasındaki ilişkiler

(Table 27. The relationship between income level of participants in recreational activities and preferred sports facilities)

Gelir Grubu (TL)	Tercih edilen spor tesisleri				Toplam		
		Koşu parkuru	Halisaha-tenis kortu	Aletli spor merkezleri		Yüzme havuzu	
0-500	n	18	37	7	6	68	
	%	26,5	54,4	10,3	8,8	100,0	
501-1000	n	40	35	17	16	108	
	%	37	32,4	15,7	14,8	100,0	
1001-1500	n	80	55	22	33	190	
	%	42,1	28,9	11,6	17,4	100	
1501-2000	n	31	26	9	23	89	
	%	34,8	29,2	10,1	25,8	100	
2000 üzeri	n	15	11	8	8	42	
	%	35,7	26,2	19	19	100	
Toplam	n	184	164	63	86	497	
	%	37	33	12,7	17,3	100,0	
		$\chi^2 = 25,01$		df (sd)=12		P=0.015	

Tablo 27 incelendiğinde 500 TL ve altında gelire sahip olanların %54,4'ü spor yapmak için halı saha veya tenis kortlarını tercih etmektedir. Bunun en önemli nedeni olarak bu gelir grubundakilerin büyük ölçüde öğrencilerden oluşmasıdır. Bunu oransal olarak koşu parkuru ve aletli spor merkezleri takip etmekte, yüzme havuzunu tercih edenler ise son sırada yer almaktadır. 500 TL den daha fazla bir aylık gelire sahip olanlar içinde ise ilk sırayı koşu parkurları almakta, bunu halı saha ve tenis kortları takip etmektedir. İstatistiksel olarak değerlendirildiğinde farklı gelir düzeyine sahip deneklerin tercih ettikleri spor tesisleri arasındaki farkın anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır ($\chi^2_{(12)} = 25,01$, $P=0.015$). Diğer bir ifade ile deneklerin gelir düzeyleri ile tercih ettikleri spor tesisleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Kahramanmaraş şehri geçmişten günümüze demografik, sosyal ve ekonomik yapı bakımından önemli bir değişim göstermiştir. Özellikle 1980'lerden sonra şehrin sosyo-ekonomik ve nüfus açısından gelişimi hızlanmıştır. Bugün şehir ve çevresindeki fabrika sayısı 427'ye ve sanayide çalışan işgücü sayısı 28535'e ulaşmış ve şehir nüfusu da 412252'ye yükselmiştir. Bu gelişmeler şehrin mekansal gelişimine de yansımış, şehrin 1985 yılında kapladığı alan 1054 hektar (ha) iken kısa süre içerisinde hızlı bir genişleme göstererek 2010 yılında 8500 hektara ulaşmıştır. Bu süreç içerisinde şehrin genişlemesi Ahır dağı'nın bulunması nedeniyle kuzey yönü dışında güney, doğu ve ağırlıklı olarak da batıda Ceyhan nehrine doğru olmuştur.

Kahramanmaraş şehrinin özellikle 1980'li yıllardan sonra gösterdiği bu hızlı gelişmenin sonucunda oluşan nüfus, konut, trafik yoğunluğu ve sanayileşmenin getirdiği monoton iş hayatının insanların fiziksel ve ruhsal yapıları üzerinde neden olduğu yıpratıcı etkileri şehir insanı için rekreasyon faaliyetlerini bir zorunluluk haline getirmiştir. İnsanlar bu baskıdan uzaklaşmak, ruhsal ve fiziksel açıdan dinlenmek ve yenilenmek için çeşitli rekreasyon faaliyetlerine katılma gereği hissetmektedir. Ancak şehir içindeki rekreasyon alanları ve bu alanların konumlandığı aktif yeşil alanlar ulaşılabilirlik ve miktar bakımından gelişmiş ülke şehirleri ile karşılaştırıldığında ve mevcut imar yönetmeliğinde belirtilen asgari sınır değeri dikkate alındığında oldukça düşüktür. Bugün şehir içinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı ancak 4 m² civarındadır. Üstelik mevcut yeşil alanlar şehir çapında homojen dağılmadığından şehrin merkezi kısımlarında yeşil alan miktarı oldukça azdır. Günümüz şehir insanının ihtiyacı olan aktif yeşil alanlar ve bunlarla büyük ölçüde ilgili olan rekreasyon alanları konusundaki problemler birçok şehirde olduğu gibi Kahramanmaraş'ta da geçerlidir. Bu araştırma bağlamında gerçekleştirilen ve şehir halkının rekreasyonla ilişkisini ve rekreasyon alanlarına bakışını ortaya koyan anket uygulaması sonucu genel olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Anket sonuçlarına göre; Kahramanmaraş'ta rekreasyon faaliyetlerine katılanların %60'dan fazlasını erkekler oluşturmaktadır. Bu durum 18-30 yaş ve 30 yaş üstünde fazla bir değişiklik göstermemektedir. Cinsiyetler arasındaki bu farkın oluşmasında erkek nüfusun iş hayatında daha çok yer alması ve buna bağlı olarak rekreasyon faaliyetlerine daha çok ihtiyaç duyması en büyük etkidir.

Kahramanmaraş'ta rekreasyon faaliyetlerine katılanların yaklaşık %24'ünü öğrenciler oluştururken bunu memur (%22,1) ve esnaf (%15,5)lar takip etmektedir. 30 yaş altında rekreasyon faaliyetlerine katılanlar içinde öğrencilerin oranı %38'i bulurken, bu yaş üzerinde ise en yüksek orana %27,9 ile memurlar oluşturmaktadır. Genelde

şehiriçi rekreasyon faaliyetlerine katılanlar arasında öğrenci ve memurlar ilk sıraları alırken çiftçi, emekli ve ev hanımları bu faaliyetlere en az katılan grupları oluşturmaktadır. Rekreasyon faaliyetlerine katılanların %38.2'si 1001-1500 TL arasında bir gelire sahipken, bunu %21.7 ile 501-1000 TL arasında gelire sahip olanlar takip etmektedir.

Kahramanmaraş'ta halkın stresten uzaklaşmak için seçtiği rekreasyon alanları arasında ilk sırayı eğlence merkezleri (%45.7) alırken ikinci sırada aktif yeşil alanlar (%26.6) bulunmaktadır. Bunları kültür merkezleri (Necip Fazıl Kısakürek ve Sabancı) ile spor tesisleri izlemektedir. En çok tercih edilen eğlence merkezleri kafeler iken bunu oyun salonları takip etmektedir. Diğer yandan rekreasyon faaliyetleri için önemli olan aktif yeşil alanlar arasında yürüyüş mesafesinde olanlar daha çok tercih (%54.5) edilmektedir. Halkın yaklaşık yarısı (%49.5)haftada bir rekreasyon alanlarına giderken yılda bir kez rekreasyon aktivitelerine katılanların oranı %2.6 dır.

Kahramanmaraş'ta rekreasyon faaliyetlerine katılımın en yüksek olduğu mahalle üniversite öğrencilerinin yoğun olarak ikamet ettiği ve aynı zamanda diğer mahalle sakinlerinin de ortalamanın üzerinde gelire sahip olduğu Bahçelievler mahallesidir. Bu mahalleyi yine ortalamanın üzerinde bir gelire sahip olan Yenişehir ve Necip Fazıl mahalleleri takip etmektedir. Bu durum rekreasyon faaliyetlerine katılım ile gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucu ile paralellik göstermektedir.

Kahramanmaraş'ta şehir halkı rekreasyon konusunda en önemli eksiklik olarak şehir içinde yeterli miktarda rekreasyon ve aktif yeşil alanların bulunmayışını görmektedir. Ayrıca doğal olmayan atıkların rekreasyon alanlarına(çevreye) rastgele bırakılması önemli görülen diğer bir problemdir. Kişilerin gelir düzeyi yükseldikçe çevresel atıklar daha büyük bir sorun olarak algılanmaktadır. Ulaşılan sonuçlar bağlamında Kahramanmaraş şehrinde rekreasyonel alanlar ile ilgili öneriler şu şekilde sıralanabilir.

- Mevcut rekreasyon alanlarının bakım ve temizliğine önem verilmelidir.
- Çoğu yerel yönetici vizyonlarını yansıtır şekilde rekreasyon alanlarını küçük tasarlamakta ve önemini de küçümsemektedir. Halbuki yerel yöneticilerin rekreasyon alanlarının önemi ve standardı konusunda bilinçli olmaları gerekir.
- Şehir içindeki mevcut rekreasyon alanları çok küçüktür ve aynı zamanda donanım ve nitelik açısından halkın taleplerini karşılamada oldukça yetersizdir. Bu nedenle büyüklük ve içerik olarak halkın ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikteki geniş rekreasyon alanları oluşturulmalıdır.
- Rekreasyon alanları veya parklar oluşturulurken, çevredeki halkın 15 dakikalık bir yürüyüş mesafesinde bu alana ulaşması gerektiği unutulmamalıdır.
- Batı ülkelerinde ve özellikle ABD olduğu gibi çeşitli donanımlara sahip değişik park türlerinin halkın rekreasyonel ihtiyaçları dikkate alınarak Kahramanmaraş şehrinde oluşturulması gerekmektedir. Bu bağlamda halkın kısa süre içinde ulaşabileceği konumda site parkları (100-2000 m²), semt parkları (2000-20000 m²) ve halk parkları (20000-160000 m²) oluşturulmalıdır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Altunkasa, F., Uslu C. ve Doygun H., (1995), "Adana Kenti Örneğinde Kişi Basına Düsen Açık ve Yeşil Alan Miktarlarının İdeal Normlara Ulaşımını Sağlayabilecek Çözüm ve Önerilerin Geliştirilmesi", I. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Trabzon, cilt:I, 136-142.
2. Aslan, Z., (1993), "Sanayileşme ve Kentleşmenin Doğada Rekreasyon Faaliyetlerine Duyulan Gereksinimi Arttırıcı Etkisi", Ekoloji Dergisi, 8:22-24.
3. Aydemir, S., (2004), Kentsel Açık Ve Yeşil Alanlar "Rekreasyon", Kentsel Alanların Planlanması ve Tasarımı, 285-337, Trabzon, 2004.
4. Broadhurst, R., (2001, Managing Environments for Leisure and Recreation, GBR. Routledge Publishing, London
5. Büyüköztürk, Ş., (2002), Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi Elkitabı, Pegem Yayıncılık, Ankara.
6. City Profiles (2011), www.urbanaudit.org- 28.03.2011
7. Doygun H. ve İlter, A.A, (2007), Kahramanmaraş Kentinde Mevcut ve Öngörülen Aktif Yeşil Alan Yeterliliğinin İncelenmesi, Ekoloji Dergisi, 17,65,21-27.
8. European Communities, (2000), The Urban Audit: Towards the Benchmarking of Quality of the Life in European Cities, Vol I, II and III, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.
9. Gökdeniz, A., (2003), Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi, Detay Yayıncılık, Ankara.
10. Gül, A. ve Küçük, V., (2001), "Kentsel Açık-Yeşil Alanlar ve Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi", Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 2:27-48.
11. Gülez, S., (1990), "Ormanıçi Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması İçin Geliştirilen bir Değerlendirme Yöntemi", İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, 40(2):132-141.
12. Gürbüz, M., (2001), Kahramanmaraş Merkez İlçe'nin Beşeri ve İktisadi Coğrafyası, T.C Kahramanmaraş Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları No:2, Kahramanmaraş.
13. Hazar, A., (2003), Rekreasyon ve Animasyon, Detay Yayıncılık, Ankara
14. Kahramanmaraş Belediyesi, (2011), Hizmetler, www.kahramanmaras.bel.tr
15. Kahramanmaraş Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, (2006), Kahramanmaraş Çevre Durum Raporu, Kahramanmaraş.
16. Kalaycı, Ş., (2005), SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, BRC Matbaacılık, Ankara
17. Karaküçük, S., (2001), Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme, 3. Baskı, Bağırhan Yayınevi, Ankara
18. KMTSO, (2011), Raporlar (Ekonomik Göstergeler) www.kmtso.org.tr
19. Özgüç, N., (1998), Turizm Coğrafyası, Çantay Kitabevi, İstanbul
20. Özkan B. ve Kaplan, A., (1992), "İzmir Kuş Cennetinin Rekreasyonel Turizm Yönünden Önemi", Turizm Yıllığı 1992, Türkiye Kalkınma Bankası Yayın, Ankara.
21. Öztürk, A. ve Ozan, E., (2005), "Kahramanmaraş'ta Sanayinin Tarihsel Gelişimi", I. Kahramanmaraş Sempozyumu (6-8 Mayıs 2004) Kitabı, C. III, 1389-1400, Maraşder, İstanbul.
22. Sağcan M., (1986), Rekreasyon ve Turizm, Cumhuriyet Basımevi, İzmir.
23. Sandal, E.K., (2009), "Kahramanmaraş'ta Ulaşım Problemleri ve Halkın Ulaşım Sistemine ve Problemlerine Bakışı", Doğu Coğrafya Dergisi, S. 21, s.137-158.

24. Tercan, S., (1994), "Ankara Mamak İlçesinde Açık ve Yeşil Alan İlişkileri ve Peyzaj Mimarlığı Açısından Alınması Gerekli Önlemler", Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı, yüksek Lisans Tezi, Ankara.
25. Tezcan, M., (1994), Boş Zaman Değerlendirilmesi Sosyolojisi, Atilla Kitabevi, Ankara
26. Toy, S. ve Yılmaz, S., (2010), "Artvin İlindeki İklim Şartlarının Turizm Ve Rekreasyon Aktiviteleri Açısından Uygunluğunun Değerlendirilmesi", III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi 20-22 Mayıs 2010, Cilt: IV, s:1513-1522.
27. TÜİK (DİE), 1927-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Nüfusla İlgili Çeşitli Veriler, Ankara.
28. URL , (2011), Mevzuat, Yönetmelikler, [http://www.bayindirlik.gov.tr/turkce/sayfa.php? Sayfa=yonetmeliklistesi- 24.03.2011.](http://www.bayindirlik.gov.tr/turkce/sayfa.php?Sayfa=yonetmeliklistesi-24.03.2011)